

Ю. Б. Івасюк

***Економічна
соціологія***
конспект лекцій

2-ге видання

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Львів
“Новий Світ-2000”
2020

УДК 32.001
ББК 66.01
I - 32

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Рецензенти:

*доктор соціологічних наук, професор Піча В. М. (м.Львів),
доктор економічних наук, професор Хоронжий А. Г. (м.Львів)*

I - 32 Івасюк Ю. Б.

Економічна соціологія: Конспект лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. – Львів: Новий Світ-2000, 2020. – 116 с.

ISBN 966-7827-92-5

У книзі порушуються актуальні проблеми економічної соціології як науки та навчальної дисципліни, розкриваються основні її поняття, методи, об'єкт та предмет дослідження, пропонуються нові підходи до вивчення економіко-соціального середовища.

Посібник призначений для студентів, викладачів, учнів та усіх, хто цікавиться економічною соціологією.

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

В умовах проведення економічних реформ вивчення економічної соціології становить нагальну потребу для спеціаліста будь-якого профілю. Як спеціальна галузь соціології вона ґрунтується на інтеграції соціологічного й економічного підходів, що забезпечує визначення соціальної спрямованості й розвитку економіки, взаємовпливу економічних і соціальних відносин, дозволяє вишукати шляхи ефективного управління людським фактором в умовах ускладнення економічного життя, виробити оптимальні взаємовідносини між економічною і соціальною сферами.

Нормативна дисципліна “Економічна соціологія” передбачає формування в майбутніх спеціалістів системи знань про соціально-економічну систему суспільства, а також аналіз соціально-економічних явищ і процесів, соціальної діяльності та поведінки.

Ці завдання в основному вирішуються в процесі засвоєння лекційного курсу й опрацювання питань, що виносяться для роздумів, самоперевірки та повторення. Але неабияка роль у їх вирішенні належить самостійній роботі студентів над кожною темою за певним сценарієм. Таким сценарієм і є запропонований конспект лекцій з економічної соціології. Він має допомогти студентам та всім, хто вивчає економічну соціологію (або цікавиться соціально-економічною проблематикою), закріпити набуті в цій галузі знання та навички. З цією метою в кінці кожної теми вказується література зарубіжних та вітчизняних авторів, ознайомлення з якою дозволить поглибити знання з економічної соціології, відчутти особливу тональність соціологічних тестів відомих науковців, сприйняти специфічність економіко-соціологічного мислення та форми висловлювання думки, вивчення та пробудження інтересу до особистої їх інтерпретації, при цьому особлива увага акцентується на сучасних статтях зарубіжних і вітчизняних дослідників. Наприкінці посібника подано короткий термінологічний словник, де визначено основні поняття та категорії економічної соціології.

Видання розраховано на студентів вищих навчальних закладів. Воно буде також корисним для фахівців з соціальної роботи, керівників різних соціальних інститутів, усіх, хто цікавиться проблемами економічного й соціального аспектів.

При підготовці конспектів лекцій використані праці вітчизняних і зарубіжних соціологів, економістів, враховані методичні матеріали, які віддзеркалюють різні напрями та орієнтації.

Висловлюємо щире подяку рецензентами, чиї конструктивні зауваження сприяли вдосконаленню змісту навчального посібника.

ПЕРЕДНЄ СЛОВО	3
Тема 1. ЕКОНОМІЧНА СОЦІОЛОГІЯ ЯК ІНТЕГРАЛЬНА НАУКА	4
1.1. Історія виникнення, розвитку, становлення економічної соціології	5
1.2. Економічна соціологія: предмет, статус, структура, функції, місце в навчальному процесі	8
1.3. Взаємовплив економічної і соціальної сфер: епоха НТР – виробнича революція і держава	12
1.4. Позитивні соціальні фактори розвитку НТР і держави	17
Тема 2. СОЦІОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ	23
2.1. Генезис визначення поняття “соціальної організації”, методологічні аспекти та функції організацій	23
2.2. Суспільство і організація: тенденції змін соціальної структури	26
2.3. Типи організацій і їх структури	29
Тема 3. СОЦІОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ	34
3.1. Зміст поняття соціального управління. Особливості соціального управління	34
3.2. Соціологічний аналіз формування управлінської еліти	35
3.3. Соціологія управління: пошук відповідей на виклик часу	41
3.4. Особливості менеджменту як напряму управлінської діяльності	42
Тема 4. ОСОБЛИВОСТІ КОЛЕКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ	50
4.1. Характеристика основних складових колективної поведінки	50
4.2. Типологія участі в колективній поведінці	53
4.3. Засади групової солідарності й ціннісні орієнтації	54
4.4. Специфіка влади лідера в організації	58
Тема 5. ОРГАНІЗАЦІЙНА КУЛЬТУРА	61
5.1. Організаційна культура: природа, процес формування і функції	61
5.2. Складові культури організацій	68
5.3. Соціально-етичні аспекти культури організації	71
5.4. Засади сучасної організаційної культури	76

Тема 6. КОНФЛІКТИ В ОРГАНІЗАЦІЯХ І ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	79
6.1. Витоки причин породження конфліктної ситуації і функції соціальної природи конфлікту в суспільстві	79
6.2. Соціальна напруженість в трудовому колективі	82
6.3. Характеристика складових поведінки керівника робочого колективу	83
6.4. Способи вирішення конфліктного клімату	86
Тема 7. СОЦІОЛОГІЯ ПРАЦІ	90
7.1. Соціологічне розуміння праці і її функції	90
7.2. Цінності в сфері праці: особливості й фактори	94
7.3. Структура виробничої мотивації	97
КОРОТКИЙ ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК	105